Land van eindeloze verten, bossen, levendige dorpen, klei en zand

Cittaslow Borger-Odoorn, in het Noorden van ons land

Verslag werkbezoek aan Borger-Odoorn, juli-september 2016

C.J.M. (Tineke) van Nimwegen-van Wieringen

Ambassadeur Cittaslow Nederland

TERUG IN CITTASLOW BORGER-ODOORN

In de periode juli – september 2016 bezocht ik voor de tweede keer de Cittaslow Borger-Odoorn. De vorige keer, in 2011, als wethouder van Midden-Delfland, “en route”om in die zomervakantie de andere vier Nederlandse gemeenten te leren kennen. Boeiend, leerzaam en ik vond het landschap van deze derde Nederlandse Cittaslowgemeente prachtig. De ervaringen werkte ik uit in mijn weblog van toen *(zie bijlage aan het eind van dit verslag).*

De beschrijvingen zijn nog steeds actueel en ook boeiend om te vergelijken met de ervaringen van nu, daarom voeg ik dit webbericht toe aan dit verslag.

Deze keer bezocht ik het gebied als Ambassadeur van Cittaslow Nederland, een functie waarin ik in 2014 werd benoemd. Met bezoeken aan de gebieden en via kennisoverdracht probeer ik bij te dragen aan de ontwikkeling van de tien gemeenten en aan het nationale netwerk.

Toen stonden we nog aan de start van het kersverse netwerk Cittaslow-Nederland dat vijf gemeenten telde, Midden-Delfland, Alphen-Chaam, Borger-Odoorn, Vaals en Heerde. We zijn vijf jaar verder en als netwerk vijf nieuwe Nederlandse gemeenten rijker, Vlagtwedde, Bellingwedde, Echt-Susteren, Margraten en Vianen.

Net als toen schrijf ik in dit “Ambassadeursverslag” over mijn bevindingen en belevenissen. Bedoeld om kennis en ervaringen over te dragen en een aantal aandachtspunten door te geven.

1. HET VOELT EEN BEETJE ALS THUISKOMEN

Als ik vanaf de snelweg via Kleindijke en Valthe op 22 juli 2016 naar Exloo rijd. De oude weggetjes, omzoomd door hoge bomen en met uitzicht op weidse akkerbouwvelden. De aardappelen staan in bloei, met witte of roze bloemen, een schitterend gezicht. De tarwe staat er al stevig bij en van een van mijn agrarische Facebookvrienden verneem ik over de aanstaande oogst, iedere keer weer een moment suprême. Net als de vorige keer boek ik voor onze caravan een plek bij Camping Exloo. Deze keer iets langer omdat ik het gebied ook in de nazomer wil mee maken en tussentijds huiswaarts keer. Met Chris Scheven, campingeigenaar, spreek ik af dat we samen een aantal Cittaslow-momenten organiseren waardoor gasten van de camping het gebied op een andere manier leren kennen.

Bomenrij – akkers.

2. "OP DE KLOETEN," HET DORPSFEEST VAN EXLOO GEORGANISEERD DOOR DORPSBELANG EXLOO

Alsof ik het boek van "Ot en Sien" binnen stapte, dat gevoel overkwam mij toen ik met echtgenoot en onze vrienden Marja en Aad het terrein betrad van dit jaarlijkse dorpsfeest. Een flink stuk land dat jaarlijks deels wordt gehuurd door dorpsbelangen Exloo en deels kosteloos beschikbaar wordt gesteld door enkele boerenbedrijven uit het dorp. In enkele dagen wordt dit omgetoverd tot een boerendorp uit het verleden. Heel wat vrijwilligers komen eraan te pas om dit voor elkaar te krijgen.

Over "streekeigen" gesproken, dat kom je hier écht tegen. Het boerenleven van toen waarin de paarden en de ploeg het beeld op het platteland bepaalden. Nu op een levendige manier in herinnering gebracht en waarbij kinderen leren te ploegen, te zaaien en te dorsen. Het dorpse leven van toen laat een bakker, een boerengezin en een schooltje zien. Juf Lineke Bennema, bestuurslid van deze vereniging, neemt op deze speciale dag graag de rol van schooljuf op zich, net als de vele andere vrijwilligers die je meenemen in het verhaal van een dorpsgemeenschap op de grens van de Hondsrug en de Veenkoloniën. We genieten oprecht, ook van een rit met een treintje over het hele terrein, van de Schaop'ndansers en de musicalgroep uit Odoorn die als de sterren aan de hemel zingt. Op allerlei plekken op het terrein valt iets te zien of te beleven, zoals professioneel in een boom klimmen, aan een echt touw en in een klimgordel. En dat met je Sien-jurk aan. Prachtig! Wat een ontzettend mooi

feest. In een paar woorden: dorps, sfeervol, authentiek, met aandacht voor verleden en heden.

Folder Op de Kloeten:

Juf met hoed

Juf bij bord en kind in de klas

treintje over het terrein

Touwen om je lijf

Boomklimmen in je Sienjurk

Zaaien en oogsten:

Musicalgroep Odoorn:

Een paar dagen later spreek ik bestuursleden en verneem hoe ingewikkeld het is om een dag als deze te continueren. Subsidies van provincie en gemeente lijken weg te vallen waardoor het voor een vrijwilligersbestuur als “Op de kloeten” bijna niet meer te doen is om door te gaan op de ingeslagen weg. “Ja we zijn erover in gesprek en voelen ons gesteund door de lokale bedrijven, zowel in financiering als mentale steun. Binnen het raamwerk van folklore en authenticiteit probeert het bestuur jaarlijks met “Op de Kloeten” de kracht van het dorp Exloo te laten zien, in verleden, heden en toekomst. Deze vrijwillige inzet wordt door veel bezoekers gewaardeerd.

Voor mij een van de aandachtspunten dus in mijn bestuurlijke contacten.

www.dorpsbelangenexloo.nl

3. “FESTINA LENTE,” OP DE KOFFIE MET DE GEMEENTE BORGER-ODOORN.

Het motto van de Cittaslowbeweging luidt “Festina lente,” wat betekent “Haast je langzaam,” zo vertelt Ton Souverein, loco-burgemeester, tijdens het koffie-uurtje op dinsdag 26 juli 2016 van Camping Exloo. Het Cittaslowkeurmerk is voor gemeenten tot 50.000 inwoners die zich onderscheiden in:
. Leefomgeving
. Landschap
. Streekproducten
. Gastvrijheid
. Milieu
. Infrastructuur
. Cultuurhistorische waarden
. Behoud van de eigen identiteit
Wat in 1999 begon in het plaatsje Greve en doorgroeide naar andere gemeenten in Italië, is uitgegroeid tot een internationaal netwerk met meer dan 220 gemeenten, verspreid over 30 landen, wereldwijd, (zie www.CittaslowInternational.)

Samen met programmaleider Jaap Gorseling praat Souverein graag de campinggasten bij over de waarde van Cittaslow voor Burger Odoorn.

"Aan de gestelde eisen voldoen wij als gemeente, maar er is meer. De wil om er met onze gemeenschap bewust aan te werken en deze filosofie uit te bouwen. Daar zijn we trots op, we dragen dat uit, op leuke momenten als deze.” Het slakje op de revers van Ton en Jaap is daar een voorbeeld van, evenals dat op de pet van camping-eigenaar Chris Scheven. "Maar ook in gemeentelijk beleid en in discussies met onze gemeenteraad. Cittaslow zijn is soms niet eenvoudig, bijvoorbeeld als het gaat om vergroting van agrarische bedrijven, windmolens, nieuwe functies, enz. Daarom werken we aan onze koers, waarin we in discussie met de raad de inzet vanuit Borger-Odoorn opnieuw beschrijven. " Aan de hand van andere voorbeelden duidt Souverijn op de betekenis van Cittaslow voor het prachtige landschap van zand en veen, de cultuur en het streekeigene.

Jaap Gorseling, programmaleider Cittaslow bij deze gemeente, vult aan en vertelt over het wereldwijde netwerk dat jaarlijks bij elkaar komt. Dit geldt ook voor het Nederlandse

netwerk, nu bestaande uit tien gemeenten, 1) Midden-Delfland, 2) Alphen-Chaam, 3) Borger-Odoorn, 4) Vaals, 5) Heerde, 6) Vlagtwedde, 7) Bellingwedde, 8) Echt-Susteren, 9) Margraten en 10) Vianen.

"Borger-Odoorn telt inmiddels 60 Cittaslowsupporters, bedrijven en maatschappelijke organisaties die de filosofie van Cittaslow ondersteunen, Camping Exloo is daar een van, evenals bijvoorbeeld Dorpsbelangen Exloo en bakker Joost uit Odoorn. Deze steun is voor ons enorm belangrijk omdat de waarden op eigen wijze en met eigen kennis worden uitgedragen. Wij maakten een nieuwe eigen Cittaslowfolder met daarin ook een fiets- en wandelroute." Met ons flesje water laten wij deze graag voor u achter," aldus Gorseling.

De twee presentaties worden door de campinggasten gewaardeerd en leiden tot vragen en discussie. Chris uit Noordwijk zet flink in met zijn irritatie over het fietspad in Borger dat ophoudt als je het drukke centrum nadert. "Vindt dan je weg maar eens, voordat je het weet zit je midden met je fiets tussen de auto's op de rotonde." Andere campinggasten knikken beamend, "levensgevaarlijk," vult echtgenote Elly aan. De discussie wordt afgerond met de toezegging van Soeverein en Gorseling dat moeite wordt gedaan om fietsers eerder met een verkeersbord te waarschuwen. De situatie heeft volgens de heren te maken met de herinrichting van de rotonde en de "Open space theorie," die daaraan ten grondslag ligt. *

Reagerend op zijn flesje Borger-Odoorn water informeert campinggast Frans of de gemeente niet wil overwegen om jaarlijks een borrel voor de toeristen te organiseren. "Natuurlijk met wat leuke informatie erbij!" Applaus voor Frans natuurlijk van zijn mede-kampeerders. Lachend reageert Ton Souverein dat hij dit eens aan de orde zal stellen binnen de gemeente. Een moment als dit koffieuurtje was zeker nuttig!

Locoburgemeester Ton Souverein

Projectleider Jaap Gorseling gemeente B.O.

Campinggast Chris over de fietsveiligheid bij rotonde in Borger

Cittaslow-supporter Chris Scheven, eigenaar Camping Exloo

Campinggaste Dina, blij met de folders

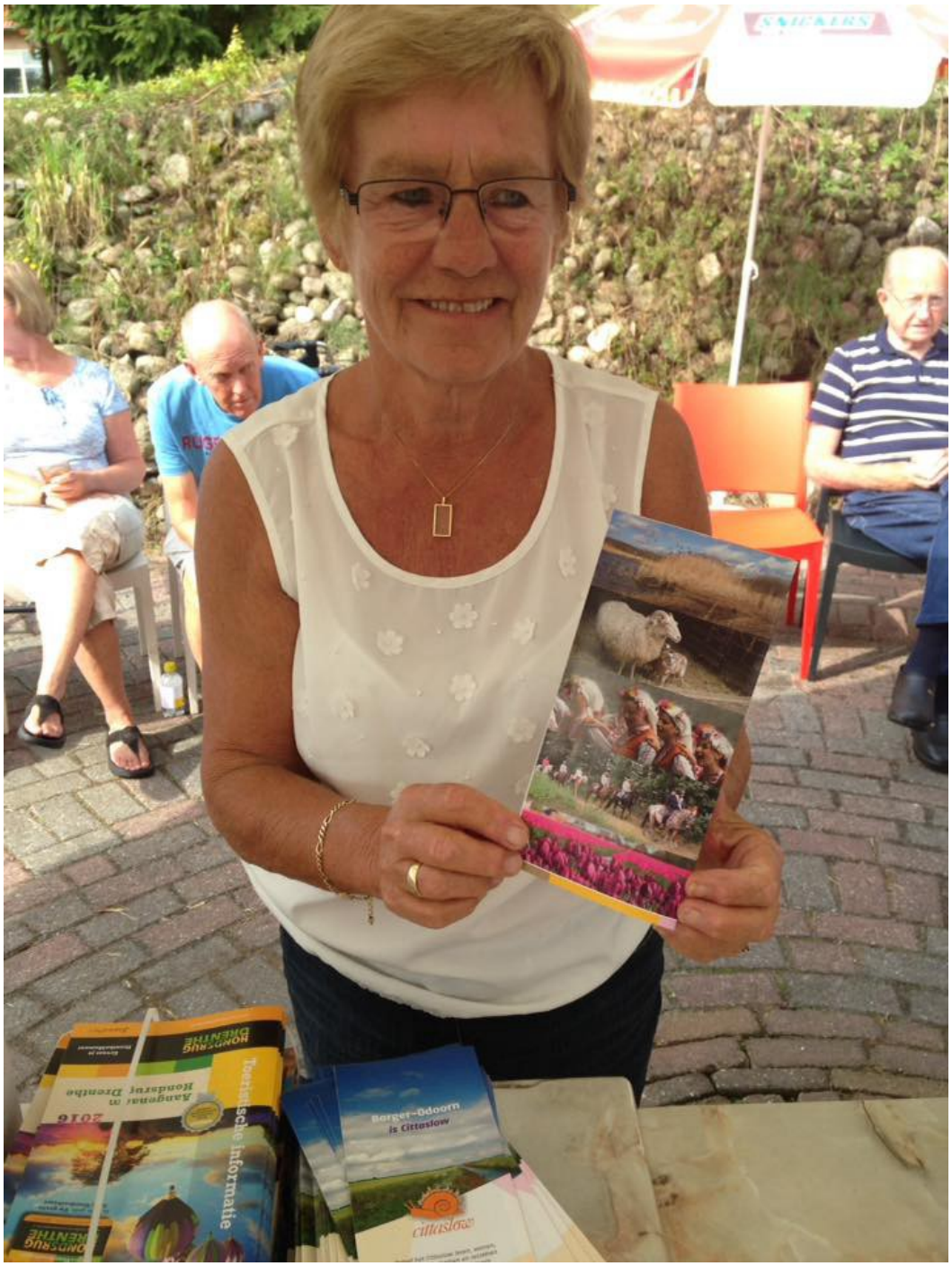

Campinggast Frans met de locoburgemeester en het water uit Borger-Odoorn

4. FASCINEREND EXLOO, WAAR EEN "WIL" IS EN EEN SCHAAPSKUDDE!

Op woensdagochtend 27 juli komt Wil Luchjenbroers op de koffie. Haar introductie: "Ik ben geboren in 1951 in Emmen en ga in november van dit jaar mijn eerste AOW ontvangen. Werkte 42 jaar als P&O-manager bij een technisch bedrijf en later als vestigingsmanager van een technisch uitzendbureau in Emmen en Hengelo. Van 2010-2014 was ik wethouder voor de VVD in de gemeente Borger-Odoorn, waar ik thans nog als raadslid aan verbonden ben. Als voorzitter van de Stichting "Waar een Wil is," wil ik graag iets vertellen over onze stichting en ons laatste initiatief, een belevings- en bewegingstuin in Exloo.

Maar eerst gaat zij in op de rijke cultuurhistorie van deze gemeente. "De Hunebedden vertellen een eeuwenoud verhaal van de vroegste bewoners in deze omgeving. Verder kent Borger-Odoorn een uitgestrekt landschap met bos, heide, zand en veen, gelegen in en rond

onze 25 dorpen. De gemeente is trots op het keurmerk Cittaslow en deelt dit graag met ondernemers en organisaties."

De Stichting "Waar een Wil is" bestaat uit een groep gemotiveerde bestuursleden en betrokkenen. In het Drents Veenkoloniaols: "Luu dei der alles veur doun willen." Het doel van de stichting is het bevorderen van een goede samenleving op het platteland, hulp bieden aan zwakkeren, versterking tussen burger, overheid, verenigingen, enz. De stichting is opgericht in 2014 en verkrijgt financiële middelen uit nalatenschappen, subsidies en bijdragen uit het bedrijfsleven. In maart 2015 organiseerde de stichting een gratis zorg- en netwerkbeurs in het gemeentehuis van Emmen, bezocht door ca. 400 mensen. 70 kleine zorgaanbieders waren uitgenodigd, variërend van de fysiotherapeut tot het uitvaartbedrijf, veteranen met PTSS, seniorbedden, projecten voor licht dementerenden, enz. "De dag was een succes, wij liepen na afloop van de beurs op ons tandvlees, maar het heeft veel voldoening gegeven en we kregen veel positieve reacties." Op 8 oktober 2016 volgt de tweede editie van deze beurs. In Borger is tegenover de kerk de winkel van OXO "Lekker Hip" te vinden, gerund door jong volwassenen met een lichte handicap. De stichting leverde een belangrijke financiële bijdrage voor de pluktuin van de winkel. Luchjenbroers noemt nog een aantal andere projecten voordat ze trots aandacht vraagt voor de grote tekening op tafel van het project Belevings- en Bewegingstuin Exloo.

De aanleiding was om de bereikbaarheid van de bestaande educatieve beeldentuin Zwakanaga te verbeteren. Door een fusie van voetbalverenigingen kwam een veld beschikbaar voor dit initiatief en het mooie is dat je vanaf het veld een schitterend uitzicht hebt over de akkers naar het achtergelegen bos. De tuin moet geschikt zijn voor een zo groot mogelijke doelgroep. Jong en ouder moet er kunnen bewegen op 4 toestellen, maar ook kunnen genieten van de rust, ruimte en cultuur. Voor het onderhoud van de tuin is gekozen voor "De Fabriek" uit Odoorn, waar jongeren werkzaam zijn die tussen wal en schip dreigen te vallen en goed begeleid weer structuur krijgen in hun leven. De tuin wordt op 8 oktober officieel geopend met een symbolische handeling, het plaatsen van 5 jeneverbesboompjes door de maatschappelijk betrokken organisaties in Exloo.

Een actieve stichting dus die zorg op lokale schaal organiseert en dit koppelt aan werk- en werkgelegenheid. Met een mooi applaus in de rug verlaat Wil Luchjenbroers het koffieuurtje van Camping Exloo.

Wil Luchjenbroers met ontwerp nieuwe tuin

Uitleg bij de kaart

Bedankje van de campingbaas:

www.stichtingwaareenwilis.nl

DE SCHAAPSKUDDE VAN EXLOO, EEN BEGRIP!

Een bezoek aan de schaapskudde van Exloo als afronding van deze woensdag 27 juli 2016 is bijzonder. Monique, schaapsherder, ontvangt de delegatie van Camping Exloo op het Molenveld. Al eeuwenlang de plek waar in Exloo schapen grazen. Zij werkt in een duobaan, samen met collega Erika. Dit gebeurt onder verantwoordelijkheid van de Stichting Schaapskudde Exloo. Het uiteindelijke doel is een vennootschap onder firma waarbinnen zij ook een aantal commerciële activiteiten tegen betaling kunnen verrichten. Bijvoorbeeld, excursies, een dagje mee met de herder, enz. Hier is vanuit de samenleving belangstelling voor. Monique en Erika werken met het hondenras “Working Kelpies,” honden die op instinct werken. Ook deze honden hebben rustdagen nodig, Monique werkt dan ook met vijf honden. De schaapskudde bestaat op dit moment uit 160 volwassen dieren en 40 lammeren. In de komende periode komen daar nog 3 x 40 dieren bij, waarna de kudde weer compleet is, na een moeilijke periode. Gezondheid staat voorop voor de herders, evenals de begrazing van de heide. Dat betekent ook dat zij er flink met de dieren op uit moeten. De kudde maakt

vanaf de nazomer weer gebruik van de oude schaapskooi. Desgevraagd zegt Monique glunderend dat zij de mooiste baan van de wereld heeft en nodigt het gezelschap vervolgens uit om met haar het veld in te gaan.

FOTO'S

Zicht op de schaapsherder en het veld

De herder en haar honden

Gasten van Camping Exloo, op excursie bij de schaapsherder

www.schaapskuddeexloo.nl

5. HET VERVENERSHUIS VAN VALTHERMOND

Een prachtige plek, aan de rand van het voormalige veen, midden in het veenkoloniale gebied. Een feest om, doorheen te fietsen, samen met mede-kampeerders, kijkend naar akkers, grote boerderijen en vele landbouwvoertuigen. Het is donderdag 28 juli en heel helder, je kunt ver kijken.

Fenny van der Vlag en Jan Ottens, bestuursleden van de Stichting Cultuurhistorische Waarden Veenkoloniën ontvangen ons bijzonder gastvrij. We nemen plaats in de kamer van de Vervener en zij vertellen en vertellen. Hun verhaal over de grote stromen mensen uit het gebied en andere delen van het land die honderd jaar geleden in het veen kwamen werken, maakt indruk. Mannen, vrouwen, kinderen, op zoek naar werk, inkomen en een nieuw bestaan. Hele gezinnen dus die vaak met blote voeten in de natte grond aan de arbeid waren. Wat een armoede, wat een uitzichtloos bestaan! Maar ook wat een menselijke kracht, eerst in plaggenhutten, later in arbeiderswoningen, bouwend aan hun dorp en hun gemeenschap. Vandaar ook de vele denominaties van kerken die we hier tegen komen, als monument van toen of als bestaande kerkgemeenschap.

Het Vervenershuis bestaat uit een voormalige kruidenierswinkel en het kantoor van vervener (ondernemer in het veen) Frerik Kamps. De veenarbeiders haalden bij hem op zaterdag hun loonzakje (putje) op en bestelden vaak nog iets uit zijn "stille knip." Waarmee Otten en Vlag doelen op de door Kamps gestookte jenever. Met een leger loonzakje keerden de arbeiders huiswaarts om moeder de vrouw haar boodschappen te laten doen. Waar? In de kruidenierswinkel van de vervener natuurlijk, de laatste centen bij elkaar schrapend. Over gedwongen winkelnering en afhankelijkheid gesproken! De grote gezinnen kwamen natuurlijk aan alles tekort en in het museum vertelt daarover. In verhalen en geschriften.

Het bestuur van het Vervenershuis doet veel aan onderzoek. Nu wordt er gewerkt aan een boek over de veenbrand die op 21 mei 2017 herdacht wordt. Met een beperkte subsidie, het uitgeven van boeken, een jaarlijkse agenda, donaties en heel veel vrijwillige inzet lukt het de stichting om het museum te runnen.

Om je petje diep voor af te nemen!

Fenny van der Vlag en Jan Ottens;

Kaart Waterschap Valthe,

Ottens in de winkel;

Schilderij winkel en huis vervener

Campinggasten in de mooie kamer

www.vervenershuis.nl

6. DE DRENT NADER LEREN KENNEN

En dat doe ik tijdens een mooie zomeravond in het Hunebedcentrum, Borger. Willy Weerman, Taolschulte (streektaalpromotor) voor het Huus van de Taol in de gemeente Borger Odoorn, nam ons als taalcoach van het Huus van de Taol mee in de Drentse taol. Een mooi samenwerkingsproject van de Stichting Huus van de Taol en het Hunebedcentrum.

Als enige aanwezige uit het Westen van ons land zat ik tussen mensen uit Drenthe, Groningen en de Achterhoek. Veelal net als ik toeristen, die enthousiast reageerden op de lesstof en er onderling over communiceerden. Ik dacht in eerste instantie bij mezelf: “Waar ben ik beland?, ” Maar, mijn oren spitsend – lukte het me om toch de presentatie deels te volgen.

Het Drents hoort bij de taal uit het Nedersaksisch gebied (zie kaartje hier onder). En wordt gesproken van Oost- en Noord Nederland tot in Denemarken en tot de Poolse grens. Dat is toch een flink stuk Europa, waarin het dialect mensen verbindt.

Foto’s

Boeiend om te horen over de verschillende dialecten in Drenthe zelf. Hoe noordelijker, meer O-klanken en hoe zuidelijker meer E. Ook erg gelachen toen een Drentse quiz werd gehouden en het petje op of af moest bij herkenning van het juiste antwoord bij het juiste plaatje. Dat was nog niet zo simpel, ook voor de ingevoerden niet.

Goed initiatief van het Hunebedcentrum dat zich opmaakt voor een verbouwing als de financiële middelen daarvoor binnen zijn. "We zijn op de goede weg," zo vertelt adjunct-directeur Harrie Wolters. “En zeker, wij gaan verder met ons verhaal over de geologie en de ijstijden van toen en dat voor een breed publiek.” Ik beschreef het werk van dit museum eerder in mijn weblog van 2011.

Het valt mij op hoeveel overeenkomsten er zijn tussen het Haagse Museon, waarbij ik betrokken ben, en dit Hunebedcentrum. Zij delen hun inzet en belangstelling voor de planeet aarde en in het bereiken van de jeugd.

Kortom, een leerzame, gezellige en nuttige avond waarin educatie en authenticiteit centraal stonden. Belangrijke waarden voor een Cittaslow!

Willy Weerman in Drents shirt

Scherm met tekst in het Drents

Drents volkslied

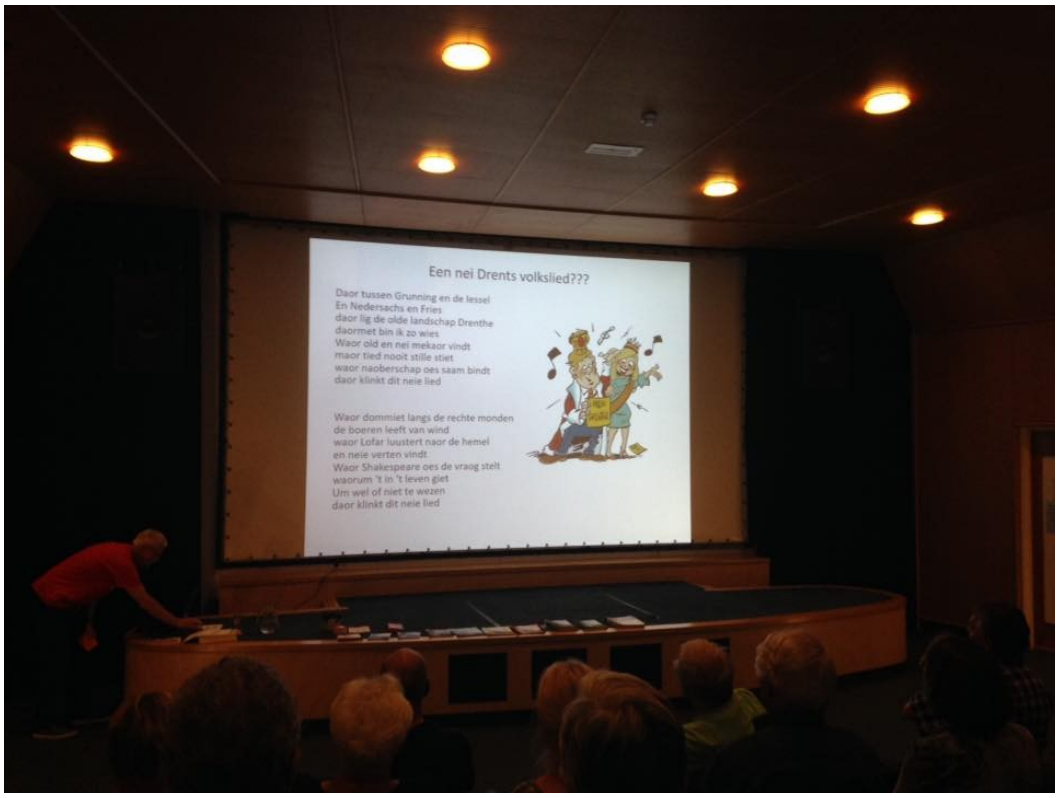

www.huusvandetaol.nl
www.hunebedcentrum.nl

7. LEKKER HIP, EEN BOEIENDE WINKEL EN WERKPLAATS IN BORGER

Wil Luchjenbroers, oud-wethouder, attendeerde mij op deze leuke plek in de hoofdstraat van Borger. Op zoek naar een Drents cadeautje ging ik er op 12 augustus langs en maakte uitgebreid kennis met de "motor" achter deze onderneming, de 29-jarige Marissa Hoedeman. In de periode dat zij na haar opleiding aan de TMO in Doorn druk solliciteerde in de modebranche, startte zij op vrijwillige basis activiteiten in haar toenmalige woonplaats, Zoetermeer. "Zusje Sanne en haar vriendinnen uit het ZMLK-onderwijs moesten volgens mij zinvoller bezig kunnen zijn, " aldus Marissa. "Van momentjes "lekker weg" gingen we dingen doen en maken en ook andere leerlingen meldden zich." Marissa breidde uit en richtte een stichting op van waaruit zij de activiteiten vorm gaf. Op het moment dat haar ouders besloten om te gaan "Drentenieren" ging naast Sanne uiteindelijk ook Marissa mee. Eenmaal in Drenthe werd het nog geen mode, maar wel "Lekker hip," geïnspireerd op de mode. Met moeder Wilma pakte Marissa haar bedrijf grondig aan. Het resultaat: een eigen winkel en werkplaats in het centrum van Borger waar je hippe leefstijlspullen en lekkere dingen kunt kopen. De stichting OXO, voor Dagbesteding, was ook hier de basis.

Met de kennis, opgedaan bij TMO, ontwikkelde Marissa de productenlijn "Lekker Drents." In een leuke vormgeving worden Drentse koekjes, jam, heidezout, sap en ander lekkers of leuks gemaakt en verkocht. De producten zien er goed uit en worden vervaardigd in de werkplaats achter de winkel door zes jonge vrouwen en mannen die bij "Lekker Hip" werken, begeleid door gecertificeerde mensen in de zorg. Ik mocht even "achter" kijken en ontmoette er Elsbeth, Patricia en Rianne. Ze werkten op dat moment onder leiding van Annita in de werkplaats, op een andere dag zijn ze aan de slag in de winkel of in de pluktuin. Ze raken daarmee thuis in dagritme en leren nieuwe sociale vaardigheden aan. Bijvoorbeeld in het omgaan met de kassa, het bedienen van klanten, wegen, producten maken, serveren en vooral contact met de mensen aangaan. "Lekker Drents" bedient nu vijftig verkooppunten," aldus Marissa. Haar moeder is ontzettend belangrijk voor de winkel en een enorme steun, naast de vaste begeleiders. Zelf is Marissa belast met het management van het bedrijf, in combinatie met het moederschap van haar dochter. Want met het "Drentenieren" is ook een leuke Drent op haar pad gekomen, de vader van Marly, Alexander Venema. Naast zijn baan is hij actief als vertegenwoordiger van "Lekker Drents."

De vraag naar producten neemt toe, evenals de vraag naar ruimte voor nieuwe werkplekken. Marissa is dan ook naarstig op zoek naar een ander pand waarin zij kan opschalen, het liefst in Borger.

Een prachtig en ondernemend initiatief waarbij jonge mensen in een kwetsbare situatie zich kunnen ontwikkelen en daarnaast op een nieuwe manier wordt bijgedragen aan de lokale economie van Borger-Odoorn. Op en top Cittaslow!

Winkel

Producten Lekker Hip

Marissa en zus Sanne;

Elsbeth, Patricia en Rianne

Lekker Drents als cadeau

Moeder Wilma

http://www.lekker-hip.nl/

8. HENK EGGENS, SOCIAAL ONDERNEMER EN "EIGENAAR" VAN DE WILLIBRORDKERK IN BORGER

Het is koffietijd als ik op maandag 19 september via de zij-ingang de kerk betreed, welkom geheten door Henk Eggens, pionier, trekker en "eigenaar" van deze prachtige kerk, een rijksmonument, ondergebracht bij de Stichting Beheer en Behoud Willibrordkerk. Voorheen was deze kerk eigendom van de protestantse gemeente die de kerk veertig jaar geleden overdroeg aan de gemeente Borger-Odoorn. De gemeente gebruikte de kerk en bijgebouwen voor gemeentelijke werkzaamheden, in combinatie met het toenmalige gemeentehuis van Borger.

Het doel van Henk Eggens en de betrokken stichting was en is om de kerk en bijgebouwen een cultureel podium te laten zijn voor inwoners en bezoekers. En, als ik goed luister, zijn zij een flink eind op weg. Henk Eggens, in het dagelijks leven directeur van de netwerkorganisatie Noorderlink en actief op het terrein van HRM, vertelt over de zoektocht en de momenten van strijd om zover te komen als de stichting nu is. De kerk is op 31 december 2015 door de gemeente overgedragen aan de stichting. Met externe financiering

uit fondsen is de kerk geschikt gemaakt als muziekpodium en voor mooie dorpse momenten. Er wordt gerouwd, getrouwd en op vele wijzen gevierd.

Dankzij de medewerking van veel vrijwilligers, van echtgenote Jansje (regelt alles!) en andere familieleden en vrienden lukt het om de kerk regelmatig open te laten zijn voor koffie, lunches, partijen, enzovoort. Muziek in alle stijlen is de klok waarop alles slaat en daarvoor is veel animo. Ook vervult de kerk met regelmaat een spirituele functie, met diensten, lezingen enz. Eind september is de kerk en het mooie plein ervoor bijvoorbeeld de plek voor de Cittaslowdag van inwoners van de gemeente Borger Odoorn. “Daar werken wij graag aan mee,” op deze eeuwenoude plek waar burgers samenkomen,” aldus Eggens. Wat een passie, wat een doorzettingsvermogen en inzet!

Uit het verhaal blijkt ook dat het beheer en de exploitatie van de kerk een stevige last is waar ook een stuk van het eigen vermogen aan op gaat. Hoe lang kan dat nog zo verder gaan, vraag ik mij af? Desgevraagd verneem ik dat de gemeente Borger-Odoorn beperkt bereid is om met de stichting naar de exploitatie te kijken. Een gemeentelijke subsidie voor energie en het investeren in duurzaamheidsmaatregelen en daarnaast een projectsubsidie zou de stichting enorm helpen. De kerk levert en wil een sterke bijdrage leveren aan de Cittaslow Borger-Odoorn en staat open voor suggesties van gemeente en samenleving.

Ik noteer dit als een tweede aandachtspunt in mijn Ambassadeursverslag en zal dit met andere betrokkenen nader bespreken.

Henk Eggens en Tineke van Nimwegen

Martijn en Henk Eggens, aan het werk in de kerk

De Willibrordkerk van Borger: centrum van ontmoeting, eten en muziek.

9. DE KAASBANK VAN AALTJE

Zomaar midden in het leven je baan in de zorg verlaten en midden in de crisis in Borger, in het voormalige bankgebouw van de ING, een kaaswinkel, een "Kaasbank dus" - beginnen. Letterlijk in het niets! Ik maak op maandag 19 september kennis met de initiatiefneemster en eigenares van deze Kaasbank van Borger, gevestigd in het centrum van Borger, naast de ambachtelijke slagerij.

“Ik had een mooie baan in de zorg, maar vroeg mij als midden vijftiger af of er toch nog geen andere weg voor mij in het verschiet lag.” Haar boerenbloed kroop waar het niet gaan kon. Aaltje Leusink, geboren en getogen op een boerderij tussen Dalen en Coevorden, thans wonend in het mooie dorp Buinen, gaf gehoor aan haar gedachten en startte in april 2012 haar eigen onderneming in het centrum, aan de Hoofdstraat 45 van Borger.

Tijdens een gesprek "achter de toonbank" hoorde ik haar relaas. “Na het vertrek van de ING stond dit pand leeg. Van jongs af aan ben ik geboeid door het proces van ambachtelijk kaas maken. Borger had geen eigen kaaswinkel, dus zou daar belangstelling voor zijn, zo vroeg ik mij af.” Duizend vragen kwamen op haar af en even zovele antwoorden. “Denken, puzzelen, zal ik……” In overleg met haar thuisfront besloot Aaltje op enig moment om de stap te wagen en haar spaarcentjes aan te spreken. Ze maakte van het voormalige ING-pand een sfeervolle kaaswinkel waar je ook mooie andere streekproducten kunt kopen. “Ik maak werk van de klanten die hier goede kaas van uitstekende kwaliteit kunnen kopen,” doelend op de vele soorten kaas, mooi gestapeld en gepresenteerd in en rond de koeltoonbank. “In feite was ik al slow voordat ik supporter werd van Cittaslow Borger-Odoorn,” omdat ik geloof in goede en zuivere producten.” De klanten weten haar winkel te vinden en Aaltje werkt met anderen aan promotie van hun “kwartier.” In deze tijd heb je minder vaste klanten dan vroeger het geval was, zo blijkt uit haar verhaal. “Daarom is het fijn als je mensen terug ziet komen, ik herken hen en maak er werk van om hen goed te bedienen. De samenwerking met collega-ondernemers is fijn en samen kun je het verschil maken.”

De leuke artikelen in de sfeer van wonen, eten en drinken, koopt Aaltje in op fairs, markten en op de vakbeurs in Houten. De support van dochter Erna vindt zij ontzettend fijn, sinds kort werkt ook zij in deeltijd in de Kaasbank. De dames zijn ook gestart met een goed lopende webshop. “Tja, dat hoort er nu bij toch!”

Goede kwaliteit bieden, bijdragen aan gezondheid van mensen en dat in een streek waar Aaltje en haar familie trots op zijn, dat maakt dat deze ondernemersvrouw met recht zegt een “Cittaslow-supporter” te zijn. Mooi hoor en de kaas die ik bij deze Kaasbank kocht is écht heerlijk!

Aaltje in haar kaaswinkel

www.dekaasbank.nl

10. “MET MIJN AARDAPPELEN BEREIK IK HEEL VEEL MENSEN”

Eindeloos land, rust, ruimte en een grote berg aardappels. In een paar bewegingen "opgetild" en neergelaten voor vervoer naar Avebe, waarna verwerking in de fabriek.

Het is maandag 19 september en ik ontmoet eindelijk de akkerbouwer Erik Huizing en zelfs met een introductie op het veld waar de aardappels volop gerooid worden. Indrukwekkend om dat te zien, de grote machines, de begeleidende mannen en de bergen met aardappels. We volgen elkaar al jaren op Facebook en ik geniet altijd van zijn seizoen berichten. Over de aardappels die in bloei staan, over de oogst en de combines die daaraan te pas komen. Prachtig hoe verbonden deze Erik is met zijn land, zijn streek en zijn producten.

Later, bij hem thuis aan de koffie en met hond Joey aan de voeten, praten we verder. Over het boerenbedrijf dat van generatie op generatie in de familie is. Over de vernieuwing die Huizing zelf op zijn bedrijf heeft doorgevoerd, over het belang van een sterke Akkerbouworganisatie binnen LTO en over het bestuurlijke werk in een Cittaslowgemeente.

"Ik zie de aardappel ook als bindmiddel tussen producent en consument. Ze wordt verwerkt in gelatine, in soep, in pudding en noem maar op! En wij akkerbouwers zorgen daar voor. Doar bin ik trots op." Het is ook goed en noodzakelijk dat boeren dat zelf uitdragen en dat is voor hem een van de redenen dat hij via Facebook communiceert. Maar er gebeurt meer, de bijeenkomsten als vakgenoten, open dagen en het Oostermoerfeest van de streek. Een prachtig jaarlijks festijn van zeven dorpen dat ooit ontstaan is vanuit de jaarlijkse landbouwtentoonstelling Oostermoer. In 2017 is Borger aan de beurt, op het plein bij de kerk. Huizing en de zijnen zijn er lekker druk mee en hij laat mij in zijn grote schuur karren en andere attributen zien voor de optocht. “Tineke, kijk vooral naar het programma dat binnenkort op de website staat en kom, want het Oostermoerfeest moet je zelf beleven.

Vervolgens praten we over het bestuurlijke werk van Erik in de gemeenteraad van Borger-Odoorn. De raad werkt vanuit vier leefgebieden om van daar uit ook het directe contact met burgers te kunnen onderhouden. Bijvoorbeeld Borger is een leefgebied, maar ook Nieuw Buinen, Valthermond en Odoorn. De leefgebieden zijn ook de basis voor het voorzieningenniveau als het gaat om onderwijs, ontmoeting en sport. In een gemeente waar de krimp van de bevolking aan de orde is, gaat het dan soms om moeilijke keuzes. “Bij ons zijn helaas een paar scholen gesloten, maar er wordt ook geïnvesteerd in de vernieuwing van brede scholen, van belang voor de jeugd en voor de bevolking. Wel moet je daarvoor soms een dorp verderop. Vandaar ook het belang van samenhang en betrokkenheid in de leefgebieden. Een continue dialoog met de bevolking is dan noodzakelijk.”

We praten ook door over de betrokkenheid van de bevolking bij Cittaslow. Anders dan bij mijn vorige werkbezoek ervaar ik deze als een tikje lauw en afstandelijk en natuurlijk zijn mijn ervaringen selectief. Huizing antwoordt dat hij dit wel herkent. We moeten er ook aan werken en dit is zeker een onderwerp waarin we in de gemeenteraad met elkaar bij stil staan. “Cittaslow is een filosofie die kracht geeft aan een prachtige gemeente en gemeenschap als de onze.”

Met de afspraak dat ik absoluut nog een bezoek breng aan een innovatieve akkerbouwer in Odoorn verlaat ik het prachtige dorp Buinen en een gedreven akkerbouwer-bestuurder.

Erik Huizing, agrarisch ondernemer met zijn hond en maatje Joey

Landbouwmachines in actie

Voorbereidingen Oostermoer

www.oostermoer.nl

www.gemeenteraadborger-odoorn.nl.

12 "EIGENLIJK LEEF EN WERK IK IN EEN DROOM”

En dit citaat is van Chris Scheven, eigenaar van Camping Exloo tijdens een mooi avondgesprek op maandag 19 september.

Werkzaam op een booreiland en wonend in Valthe, trok hij dertig jaar geleden de stoute schoenen aan en nam aan de Valtherweg in Exloo een boerenbedrijf over. De techniek rond het boerenleven trok hem aan. "Maar de boer zat niet in mij. Wel de omgang met kampeergasten op de kleine minicamping." Het roer werd omgegooid, de wei werd een grotere camping, er kwam een goed toiletgebouw en de boerderij Christiaanshof werd een fijne plek voor groepen. De ooit beoogde manege wordt in de komende jaren een Paviljoen met comfortabele kamers voor overnachting. Duurzaamheid zal er centraal staan. Een mooie stip op de horizon.

"Ik geniet van ieder nieuw seizoen, met ons vaste ritme van ochtendkoffie en de spreuk van de dag. Vrijwilligers als Kea, Rietje en Dina helpen mij daarbij, gastvrij als ze zijn. Met vrijwilligers probeer ik op de zaterdagavond iets te organiseren, graag met dansen na, want daar ben ik dol op. Die momenten samen zijn goed voor de onderlinge contacten. Mensen genieten er van. Jazeker, ik ben supporter van deze Cittaslow, vertel graag over de schoonheid en probeer gastvrij te zijn. Het Cittaslowspeldje draag ik op mijn schipperspet, mensen herkennen me eraan. In mijn eigen woorden: met de slak leef je langzamer, maar met meer kwaliteit van leven. Onze gasten komen hier ook voor de rust, ruimte en de gezelligheid. Jazeker, vaak wat oudere mensen, maar ook jonge gezinnen, in de huifkarren of pipowagens, op zoek naar een plekje om te overnachten. Ze zijn welkom bij ons, evenals hun paarden.

Met anderen organiseert Scheven “Cittaslowmomenten” waarbij de gasten op een directe manier de waarden van dit keurmerk kunnen ontdekken. Via een praatje bij de koffie, al dan niet gecombineerd met een bezoek. voorbeelden: de Schaapskudde, Op de Kloeten en het museum in Valthermond, maar ook een praatje door de (loco)burgemeester. “We communiceren erover op flappen in het toiletgebouw, onze website en Facebookpagina en zo breng je de informatie nog weer verder,” aldus Chris Scheven. Trots is hij ook op de jaarlijkse bingo, georganiseerd door vaste vrijwilligers en aangekleed met mooie hapjes en veel sfeer. Ons doel is een mooi bedrag ophalen voor het Ouderenfonds in onze regio.

Het is nog lekker druk en gezellig op de camping. Nog even en dan loopt het af. Met vrijwilliger Joop ga ik morgen aan de slag om een trekkershut op het terrein te plaatsen. Mooi voor het seizoen 2017." Maar voor het zover is, is het eerst herfst en winter. Goed voor groot onderhoud en de verdere bouw aan het Paviljoen, zo begrijp ik. "Wel een beetje stilletjes hoor, is het in die periode. Ik krijg dan echt last van verlatingsangst." Een gulle lach verschijnt daarbij op zijn gezicht.

Bedankt voor het gesprek Chris Scheven, met recht een supporter van de Cittaslow Borger-Odoorn.

Camping Exloo

Op de koffie bij Camping Exloo;

Marja en Tineke treffen er elkaar opnieuw

Land uitmeten voor de trekkershut

Joop kijkt toe

www.campingexloo.nl

13. “YES WE CAN”

Dat is de lijfspreuk van Wim Brandt en zijn team van vrijwilligers. Wim is Gebiedscoördinator voor de Hondsrug en heeft daarin speciale aandacht voor promotie en toerisme in de Cittaslow Borger-Odoorn. Het is een boeiend gesprek dat wij op dinsdag 20 september in Borger voeren. Wim begint met het benoemen van de waarden van dit gebied, die van het zand en de heuvels van de Hondsrug en de strakke lijnen van de Veenkoloniën. Uniek in zijn soort en De Hondsrug is dan ook met recht door Unesco erkend als Werelderfgoed.

Op dit moment is hij druk doende met de organisatie van de Cittaslowdag voor inwoners, op 21 oktober 2016. Daar komt veel voor kijken en Carla Bijl, vrijwilliger bij de organisatie, helpt hem daar volop bij. Dat doen ook anderen in het 24 leden tellende vrijwilligerskorps, verdeeld over de dorpen en de twee Toeristische Informatie Punten (TIP) in Exloo en Borger. Brandt is formeel in dienst bij de gemeente Borger-Odoorn, maar al jaren “uitgeleend” aan de gebiedsorganisatie Stichting De Hondsrug. “Onze taak is breed, de promotie en marketing van dit gebied in nauw samenspel met ondernemers en organisaties en met beperkte financiële middelen. Wij koersen op authenticiteit, landschappelijke en culturele waarden. En dat het werkt blijkt uit mooie stromen bezoekers in het gebied, uit Nederland en van ver daar buiten.

Het samenspel met de gemeente Borger-Odoorn is sterk en dat moet ook. Over en weer weten hij en de betrokken ambtenaren elkaar snel te vinden. Op mijn vraag hoe de communicatie over Cittaslow verloopt antwoordt Brandt dat ook dat gebeurt in samenspel, waarbij de gemeente het voortouw heeft, zoals de bijeenkomsten voor Cittaslow-supporters. Zelf richt hij zich op specifieke momenten zoals de as. Cittaslowdag. Het voorlopige idee is dat via een reuze slak een aan de hand van vijf thema’s bedrijven zich presenteren. Richting toekomst is en blijft een gezamenlijke presentatie via de vernieuwde website Hondsrug Drenthe van belang. Ook daarin kan de Cittaslow Borger Odoorn zich onderscheiden.

“De samenwerking met de ondernemers is super en dan bereik je veel. Met trots lukt het dan ook om regelmatig te kunnen zeggen “Yes we can.” En daar krijgt een mens energie van. Een foto? Dan graag samen met collega Carla Bijl onder het bord "Borger Hunebedhoofdstad" met de Chinese vertaling.

www.hondsrugdrenthe.nl

Wim Brandt

Wim Brandt en Carla Bijl

14. "EN WEER DOOR."

Dat is de lijfspreuk van deze (maatschappelijk) onderneemster Jacqueline Zomers, fan van de Cittaslow Borger-Odoorn vanaf het eerste uur, in 2011. Ze is er geboren, getogen, was even in Amsterdam, Zwolle, Londen en keerde terug.

We dronken op woensdagochtend 21 september samen koffie in de mooie schoenen- en kledingzaak van Jan Schutrups in Exloo. Tot 2015 runde Jacqueline met haar echtgenoot hotel Lubbelinkhof in Odoorn. Daarna even niets, om je ook als mens te bezinnen en even andere dingen te doen zoals helpen in de catering tijdens het Beleef en Doe-Festival. Een prachtig festival waarin ook veel jeugd wordt bereikt. De jaarlijkse Uitmarkt van Borger-Odoorn, bedacht door vrijwilligers Marije Greven en Anke Pepping die er met vele anderen behoorlijk druk mee zijn.

Ons gesprek gaat vooral over het nieuwe elan in een gemeente waar vergrijzing en krimp aan de orde is. "Het gaat bijvoorbeeld goed met ons dorp Odoorn. Het gemeenschapsleven was en is altijd al sterk. Het kost moeite, jazeker, maar mijn generatie van veertigers pakt toch tradities op. We doen dat vaak heel praktisch, met kleine groepjes mensen, bijvoorbeeld om de jaarlijkse Oringermarkt te organiseren, met het leuke spel de

Highlandgames. De Dorpsvereniging (Dorpsbelangen Odoorn) doet enorm belangrijk werk en ik moet zeker niet vergeten om te attenderen op de mooie musicals en het streektheater waarmee het dorp vaak de regionale en landelijke kranten haalt. Dé kapper van Odoorn, Jos Hassing, speelt daar een centrale rol in, gesteund door vele vrijwillige zangers en acteurs.

Op de vraag wat beter kan antwoordt Jacqueline dat dit geldt voor het plein rond de kerk. “Waarom is er niet gekozen voor meer groen en gras. Ik sprak er voor in bij de raad. Het is één groot stenen vlak, koel, kil en afstandelijk. Niet passend bij een Cittaslow! Daarom zou het verbeterd moeten worden. Wellicht is er ook meer te doen met het kerkgebouw in een culturele functie. Mooi als mensen daar nog meer kunnen samenkomen. Kortom: je moet met elkaar blijven werken aan je dorp, omdat dat noodzakelijk is in een dorpse gemeenschap als de onze. Bovendien krijg je ook daar energie van.”

De mooie en stralende groene omgeving brengt Jacqueline tot rust en creativiteit. “Je moet het als inwoner van dit gebied wel willen zien. Het is immers zo gewoon voor ons." Haar lievelingsplekje? Het Molenveld achter het zwembad in Exloo, bij de heuvel en het vennetje. Daar komt zij tot rust en gaat vervolgens weer door!

Een foto dus van deze inspirerende dame die zich inzet voor haar dorp en haar gemeente. Even op de motor van Jan Schutrups? "Ja natuurlijk, met helm graag!"

Jacqueline Zomers met motorhelm

En zonder helm

www.beleefendoefestival.nl
www.dorpsbelangenodoorn.nl

15 “DENKEN IN KANSEN EN STUG DOORGAAN”

Dat is de "drive" van Jan Reinier De Jong, vierde generatie in een geslacht van akkerbouwers. Geboren en getogen op de plek waar hij met zijn echtgenote een maatschap vormt en het familiebedrijf duurzaam verder brengt. "Onder toezicht" van drie vrolijke en parmantige dochters die luisteren naar de namen Lente, Elle en Sterre. Ik bezoek hen op woensdagmiddag 21 september, het is nog heerlijk warm en de meiden springen en spelen met hun vriendinnen in de tuin.

Duurzaamheid is hem op het lijf geschreven want ook daarin ligt toekomst voor de akkerbouw. Innovatie hoort daar onlosmakelijk bij. Maar daarvoor moet je vakgenoten en andere betrokkenen wel het perspectief laten zien en dat doet Jan Reinier graag, samen met 400 andere actieve boeren binnen de landelijke organisatie “Veldleeuwerik.” Wat te denken van een GPS-aangestuurde spuitmachine waarmee je de groei van elke plant kunt volgen? Zijn bedrijf is belegd met zonnepanelen en er is opslagcapaciteit voor de zelf gewonnen

energie. Zodra de markt gunstig is wordt energie verkocht. Zo niet, dan wordt de deze op het bedrijf verwerkt in de stroomprijs gestuurde aardappelverwerking.

Binnen "Veldleeuwerik" is het bedrijf van Jan Reinier een van de broedplaatsen waarbinnen ook natuur wordt gerealiseerd. Zo worden akkervogels behouden in het gebied. Er is een begin gemaakt om de "knoflookpad," een bijzondere, maar wel uitstervende kikker voor uitsterven te behoeden. Zo worden akkerranden van 3 tot 6 meter met een speciaal mengsel aangelegd voor deze kikker en proberen agrarisch ondernemers als De Jong dit doel te realiseren. Dit is in Drenthe onderdeel van een breder project, getiteld "droge dooradering.

Op mijn vraag wat hier de relatie is naar Cittaslow moet hij het antwoord schuldig blijven. Weet de gemeente van deze ontwikkelingen, is een vraag die ik hem vervolgens stel. "Eerlijk gezegd moet ik mij daar wat meer in verdiepen, maar mooi dat ons werk aansluit bij de doelen van deze beweging. Als akkerbouwer heb je gewoon de tijd ook niet om het gemeentelijk werk goed te volgen. Je bent vele uren, dagen en avonden op je land in in je schuren."

Chapeau voor deze pionier die natuurlijk met zijn dochters en de hond op de foto gaat. "Meiden, even de haren kammen terwijl ik een ander shirt aan trek"

Jan Reinier met dochters Lente, Elle en Sterre

www.veldleeuwerik.nl

www.dejongodoorn.nl

16. WE ZITTEN IN EEN NIEUWE FASE ALS DE CITTASLOW BORGER-ODOORN

Een boeiend gesprek op 23 september met burgemeester Jan Seton en projectleider Jaap Gorseling. Het is ook niet niks, Dé Drentse Cittaslow zijn in Unesco Geopark De Hondsrug! Er is in de afgelopen jaren veel werk gezet en Cittaslow is "geladen," ook in de ambtelijke organisatie. Borger-Odoorn bevindt zich in een overgangsfase. Nu vijf jaar verder denken het college en de ambtelijke organisatie na over de werkwijze en de accenten in de komende jaren, inspelend op de speerpunten van Cittaslow en betrokkenheid van inwoners en supporters. Duurzaamheid is bijvoorbeeld een thema dat beter verankerd zal worden.

Op mijn vraag hoe herkenbaar Cittaslow is voor inwoners en bezoekers, wijzend op de beperkte aandacht op de gemeentelijke website en mijn contacten met inwoners, antwoorden de heren dat het altijd beter kan. "De samenwerking met de Cittaslows Vlagtwedde en Bellingwedde brengen ons ook op nieuwe gedachten. Dat geldt ook voor Bad Essen, in Duitsland, met die gemeente is er zeker een klik."

"De inspiratie haal ik uit de praktijk van alle dag," antwoordt de burgemeester desgevraagd. Bijvoorbeeld tijdens het evenement 25 graden Noorderbreedte dat onlangs werd gehouden. Een prachtig initiatief, passend bij onze Cittaslow.

We wisselen uit over de aanpak in de Cittaslow Midden-Delfland en Echt Susteren, (ook in 2016 door mij bezocht) en besteden aandacht aan participatie en communicatie. Men denkt na over het beter bereiken van inwoners. Supporters worden betrokken bij de voorbereiding van de as. Cittaslowdag voor inwoners in Borger, eind oktober. En ja, de burgemeester gaat zich wellicht nog meer van de sociale media bedienen, net als een aantal van de wethouders. Ik geef aan dat dit belangrijk is, wijzend op de ervaringen in andere Cittaslowgemeenten.

Op mijn vraag waar de heren trots op zijn, volgt een mooi rijtje antwoorden:

- Op het prachtige landschap en het contrast van zand en veen
- De rust en de ruimte en de bossen waar je eindeloos kunt fietsen
- De kleine dorpen en de manier waarop mensen er samen leven
- De innovatie die op tal van plekken in het gebied aan de orde is
- Het enthousiasme van heel veel mensen van alle leeftijden om het gebied te behouden, te ontwikkelen en te beschermen
- De verbinding tussen college, raad en inwoners
-

"Prachtig, maar dragen jullie dit wel voldoende uit?" Zo vervolg ik. Hierop volgt een prachtige reactie: "Maar wij zijn Drent, en geen Westerling en wij uiten ons anders. Maar Tineke wij zijn best wel trots!"

Leuk om te merken dat mijn bezoek wordt gewaardeerd, evenals het Ambassadeursverslag dat ik ga schrijven. Nog even samen op de foto, en "Tineke, jij met het Cittaslowlogo van Borger-Odoorn." Bedankt heren, het was nuttig, over en weer.

Gemeentehuis Borger-Odoorn

Burgemeester Jan Seton, projectleider Jaap Gorseling en ambassadeur Tineke van Nimwegen

www.borger-odoorn.nl

17. LAATSTE AVOND IN EXLOO

En bij het vuur een gesprek met Erwin Jorritsma en Nicole Fluri, respectievelijk supporter en fan van de Cittaslow Borger-Odoorn.

Erwin, geboren in Hoorn, trok tien jaar geleden zijn krijtstreeppakken uit en soepele kleren aan. Nam afscheid van directiebanen in de omgeving van Amsterdam en verruilde Alkmaar voor Exloo als woonplaats. Aan huis ontwikkelde hij "Studio Exloo" en maakt hij filmpjes en nieuwsflitsen voor het bedrijfsleven, overheden en organisaties. "Ik maak dingen die puur en oprecht zijn en dat zijn ook de klanten waar ik voor werk en naar op zoek ben. Ik probeer voor hen mijn werk ook betaalbaar te houden." En inmiddels zijn er prachtige filmpjes verschenen, bijvoorbeeld over De Hondsrug, de Schaapskudde van Exloo (maar liefst 20.000 keer bekeken!) en de Cittaslow Borger-Odoorn. Maar ook films voor bedrijven in het gebied. Deze zijn natuurlijk anders en toegesneden op het bedrijf, maar mooi, met – als het even kan – een relatie met het mooie Drentse landschap.

In zijn vrije tijd is Erwin als voorzitter actief voor het Ambachtsgilde De Hondsrug. "Een zinvolle taak vanwege de betekenis van de ambachtslieden voor onze Cittaslow en voor het grotere gebied van de Hondsrug."

Zijn lijfspreuk: "All our dreams cam come true if we have the courage to persue them."

Partner Nicole Fluri woont sinds drie jaar in Exloo. "Je leert wel van de natuur te houden, het is hier zo prachtig. Je hervindt jezelf ook in die natuur, met dagelijkse wandelingen en bewust genieten." Ook van de geitjes die zij nu op haar erf heeft. Sinds april is zij bestuurslid van het Openluchttheater in Borger. "Boeiend om te doen, een actieve club mensen die met elkaar creëert. Mooi om daaraan te kunnen bijdragen.

Vuurtje buiten

Erwin Jorritsma

Nicole Flury

www.studioexloo.nl

MIJN EIGEN BEVINDINGEN ALS AMBASSADEUR CITTASLOW NEDERLAND NAAR AANLEIDING VAN DIT WERKBEZOEK

Het was fijn om vooral de tijd te hebben om dit gebied opnieuw te bezoeken. Wel met een andere bril dan tijdens mijn kennismaking in 2011. Maar wat was ik opnieuw onder de indruk van het prachtige landschap, de heerlijke bossen, de levendigheid in de dorpen en de eigenheid van de streek. Ik had nu ook de gelegenheid en de rust om in verschillende winkels mijn dagelijkse boodschappen te doen en aan willekeurige mensen te vragen naar de Cittaslow Borger-Odoorn. Vaak kreeg ik dan als antwoord dat men dat écht niet wist. “Oh ja, dat met die slak,” dat was dan een vorm van erkenning. Bij “ingevoerde” mensen was de informatie er wel, maar een beetje weg gezakt. Ik adviseer Borger-Odoorn dan ook om opnieuw te kijken naar de wijze waarop Cittaslow wordt uitgedragen naar de eigen bevolking en dat in samenspraak met de mensen te doen. Daar komen vast goede ideeën uit die de samenhang bevorderen. Houdt bestaande structuren eens tegen het licht op effectiviteit. Een (digitaal) burgerpanel, zoals in Midden-Delfland bestaat, kan daar wellicht behulpzaam bij zijn. Dit brengt mij tot het formuleren van:

Aandachtspunt 1: *het versterken van de communicatie over Cittaslow en de betrokkenheid daarbij van de eigen inwoners.*

De innovatie in de akkerbouw is iets wat indruk bij je achterlaat. In hoeverre is dit een ook speerpunt – aandachtspunt van de gemeente Borger-Odoorn? Er wordt in de sector actief gewerkt aan duurzaamheid en dit houdt direct verband met de speerpunten van Cittaslow. In hoeverre is er sprake van samenwerking over en weer? Goede reden voor het meegeven van:

Aandachtspunt 2: *de waarde van de innovatie in de akkerbouw in beeld brengen, als onderdeel van duurzaamheid en het landschap van Borger-Odoorn.*

Aan behoud van Erfgoed en belangrijke culturele momenten wordt actief door burgers en door de gemeente gewerkt. Het is belangrijk om daar een goede balans te vinden tussen traditionele en nieuwe evenementen. Het jaarlijkse "Op de Kloeten" is een evenement waarin de geschiedenis van het gebied op een eigentijdse wijze wordt vertolkt. Het festival draagt daarmee bij aan de authenticiteit van het gebied. Het is belangrijk dat dit festival door kan gaan ook in financiële ondersteuning door de betrokken overheden. Kortom:

Aandachtspunt 3: *de financiële toekomst van het festival "Op de Kloeten," in Exloo.*

De Willibrorduskerk van Borger ontwikkelt zich als een belangrijke centrale plek voor muziek en ontmoeting en is daarmee van grote waarde voor de Cittaslow Borger-Odoorn. In een combinatie van muziek/spiritualiteit/cultuur kan deze kerk zich in de komende periode nog sterker ontwikkelen. Overweeg daarbij om de oude naam, "Willibrordus" (pelgrim, bisschop van Noord en Zuid) weer opnieuw te gaan gebruiken, is mijn advies aan het bestuur van de stichting. Zoek daarbij nog meer de waarden op van Cittaslow en geef een impuls aan onderlinge samenwerking met andere relevante partners. In de richting van de gemeente Borger-Odoorn adviseer ik om bij te dragen in het denken over de kerk in haar nieuwe functie. Ook de omgeving van het voormalige gemeentehuis dient daarbij mijns inziens te worden betrokken. Complimenten voor de vernieuwde openbare ruimte rondom de kerk!

De exploitatie door het betrokken Stichtingsbestuur is een forse opgave. Ik adviseer een incidentele financiële bijdrage van de gemeente Borger-Odoorn voor energie- en duurzaamheidsmaatregelen en voor uitbreiding toiletten. Een projectbijdrage voor jaarlijks door de gemeente gewenste activiteiten zal een gezonde exploitatie van dit gebouw bevorderen en rust brengen die noodzakelijk is voor de doorontwikkeling. Dit brengt mij op:

Aandachtspunt 4: *de toekomstige exploitatie van de Willibrorduskerk In Borger.*

AFSLUITEND

Net als in de andere cittaslowgemeenten die ik bezocht, hoop ik met deze aandachtspunten bij te dragen aan het onderlinge debat in de gemeente Borger-Odoorn over de versterking van de status als derde Nederlandse Cittaslow. Het is natuurlijk altijd boeiend om te vernemen of dit wel of niet is opgepakt in de onderlinge discussie en besluitvorming.

Ik sluit af met twee foto's vanuit onze caravan, de plek van waaruit in deze (na)zomerperiode van 2017 ik fietsend, wandelend en met mijn auto dit gebied bezocht en

de rust vond om de gesprekken voor te bereiden, voorlopig uit te werken en nieuwe inspiratie op te doen.

Theepot caravankeuken

Vertrek auto/voortent

TOT SLOT, ALS VERANTWOORDING

Dit werkbezoek aan de Cittaslow Borger-Odoorn deed ik zonder opdracht, op eigen initiatief en op vrijwillige basis. Ik stelde mijn programma samen op basis van suggesties van anderen en vanuit mijn eigen ideeën. Het is zonder meer willekeurig, maar ik probeerde er wel de centrale thema's van Cittaslow in aan bod te laten komen.

Met dit Ambassadeursverslag wil ik een aandeel leveren in de beeldvorming van Dé Drentse Cittaslow Borger-Odoorn, in het Unesco Geopark De Hondsrug.

Ik bedank alle mensen die mij gastvrij ontvingen en bereid waren het gesprek aan te gaan. Ook gaat mijn dank uit naar Robert Mangal en Antje Stickel van de afdeling Communicatie Cittaslow Midden-Delfland die ervoor zorgen dat dit document een plek krijgt op de website van Cittaslow Nederland.

Beeld schaapsherder – schapen

Borger-Odoorn: Geerne tot een aandermaol, Graag tot ziens.

C.J.M. (Tineke) van Nimwegen-van Wieringen

Ambassadeur Cittaslow Nederland

www.cittaslownederland.nl

Nabericht:

*In reactie op het gesprek bij camping Exloo laat de gemeente Borger-Odoorn weten dat er nu een groot geel bord bij staat de kerk in Borger, die de fietsers er op wijst dat ze de straat moeten oversteken.

Bijlage:

Cittaslow webbericht Tineke van Nimwegen, 15-08-2011

De Cittaslow Borger-Odoorn doet wat met je

Zelf afkomstig uit de Cittslow-Midden-Delfland, besloten echtgenoot Nico en ik dit voorjaar om onze zomervakantie 2011 door te brengen in de andere Nederlandse Cittaslow-gemeenten. Als je een week de tijd hebt moet het immers lukken om iets te proeven van de sfeer, het landschap, het erfgoed en het leven in deze drie compleet verschillende gebieden.

Valt er iets te vergelijken met ons mooie en goede Midden-Delfland? Onder dat motto werd het dit jaar geen Frankrijk of Scandinavië, landen waar we graag naar toegaan, maar Borger-Odoorn, Alphen-Chaam en Vaals. Zelfs het druilerige zomerweer bracht ons niet van de wijs. Onze Oldtimer-caravan “Toos” werd uit de stalling gehaald om met ons door het land te trekken en ons van verblijf te voorzien op heel verschillende campings.

Dit is de plek… Met erfgoed van zand naar veen!

Deze tekst in het boekje 'Aangenaam Borger-Odoorn' typeert in één zin het karakter van dit unieke Drentse gebied. De Hondsrug, bekend uit onze aardrijkskunde, ligt letterlijk als een rug door het mooie landschap van bossen, heide, heuvels en zandvlakten. Door bewoning in de vroege Middeleeuwen ontstonden er mooie esdorpen van boerengemeenschappen, omringd door heide en bos. Borger, Exloo en Odoorn zijn daar mooie voorbeelden van. In en rond deze dorpen zijn er nog steeds boerderijen met een bedrijfs- of een woonfunctie. Verder is er veel andere bedrijvigheid en het toerisme met campings, hotels, restaurants en bed & breakfast heeft daarin een belangrijke positie. Overal zie je mensen die al wandelend, fietsend of op een andere manier genieten van hun omgeving.

Het uitgestrekte veengebied is dé tegenhanger van de Hondsrug en komend vanaf de brink van Exloo zak je letterlijk de diepte in. Wat eens woest moeras was, werd in vorige eeuwen door noeste arbeid ontgonnen. De omstandigheden waren voor mannen, vrouwen en kinderen erbarmelijk. Door het afgegraven hoogveen is het veenlandschap veranderd in een heel vruchtbaar landbouwgebied met kaarsrechte kanalen, waarlangs lange veenkoloniale dorpen ontstonden zoals Excloërveen, Valthermond en Nieuw Buinen. Vooral dit veengebied maakte grote indruk op me, met mooie, grootse boerderijen waar je het gezag van afziet en arbeiderswoningen waarvan er in de afgelopen twintig jaren veel zijn afgebroken om plaats te maken voor luxer huisvesting, passend bij deze tijd. Ik neem aan dat een aantal arbeiderswoningen op de gemeentelijke monumentenlijst staat omdat dit voor het behoud van gemeenschappelijk erfgoed immers van belang is. Ondanks de groei van heel grote veehouderijbedrijven heeft de akkerbouw heeft nog steeds een sterke positie en de vlag van de akkerbouw' wappert dan ook met kracht in de wind. Er werd geoogst en we maakten er mooie foto's van, we genoten van de lange lijnen, het landschap, de kanalen, de gebouwen. Over kerken gesproken: we troffen er tussen Exloo naar Musselkanaal maar liefst zes of zeven, Hervormd, Gereformeerd, Baptist, Zevende-Dags Adventist, Evangelisch en Rooms Katholiek. En allen gehuisvest in mooie karakteristieke gebouwen. Ook kwamen we in Valthermond een kerk tegen die van functie was veranderd en als cultureel centrum een nieuw en boeiend leven is ingegaan.

Welkom op minicamping Exloo

Dit werd de camping van waaruit we opereerden. Een kampeerterrein aan de rand van het zand en het veen en een plek waar mensen uit Friesland, Groningen, de Randstad, Gelderland, Zeeland en Duitsland bivakkeerden. Ook een camping zonder toeters en bellen en vooral geschikt voor rustzoekers. Chris en zijn moeder Dorie Scheven zijn de eigenaren van deze camping waar perkjes gladiolen het parkeerterrein opsieren.
Een receptie is er niet, wel een kantine en een beheerder/eigenaar die al fietsend of wandelend contact houdt met zijn bezoekers. De kampeerplekken zijn ruim en het gras is groen en we vonden al snel een mooie plek aan de rand van het terrein. "*Morgen op tien uur is het gratis koffiedrinken voor allen kampeerders, aldus Chris Scheven. Komen jullie vooral, want dan leer je de mensen op de camping een beetje kennen."* Twee of drie keer gingen we op deze koffie die na twee rondjes door Chris wordt afgesloten met één of twee tips van de dag, gecombineerd met de spreuk van de dag. Over gastvrijheid gesproken, een Cittaslow waardig, niet? Boeiend was het om te zien dat veel vrijwilligers deze ondernemer hielpen met tal van zaken, of het nu ging om het koffie-uurtje, het onderhoud aan het groen of de gezamenlijke barbecue van later in de week. Dat zegt natuurlijk ook iets over de sfeer en de betrokkenheid bij deze camping. De foto's laten Martje uit Friesland zien, bezig aan de bloemen, maar ook Rietje en Gijs uit het Zuid-Hollandse Langeraar die hun hand niet omdraaien voor een

gezamenlijke barbecue van zo’n veertig personen een feest ook waar flink werd gedanst en genoten.

Hunebedhoofdstad Borger

Borger is van oudsher het centrum van de hunebedden. Enkele tientallen liggen in de directe omgeving waaronder het grootste van Nederland. Naast dit grootste hunebed ligt het Hunebedcentrum waar het verhaal wordt verteld van de hunebedbouwers die 5500 jaar geleden de imposante grafmonumenten bouwden in het Drentse Landschap. We bezochten dit centrum twee keer en lieten ons door adjunct-directeur Harrie Wolters bijpraten over de functie en de toekomst waarbij vanuit het centrum wordt samengewerkt met het Geopark en LOFAR, een internationaal wetenschappelijk programma, gericht op het onderzoeken van het heelal. Vanuit de historische betekenis van het gebied wordt er vooral ook gewerkt aan bewustzijn van de eigen identiteit van dit deel van Drenthe. Vanuit Midden-Delfland weten we hoe belangrijk het is om daarover te vertellen en kennis door te geven. Door de enorme vlucht van het toerisme, is de eigen identiteit van het gebied in de afgelopen dertig jaar wat op de achtergrond geraakt, maar het bewustzijn neemt toe en het Hunebedcentrum heeft daar een belangrijke rol in. Door vele groepen van alle leeftijden te ontvangen en door veel te vertellen, bijvoorbeeld over de ijstijden waardoor diepe sporen door het landschap zijn getrokken. Het verhaal reikt natuurlijk verder dan Drenthe en tijdens de Oerdag rond het hunebedcentrum werden we door 'Romeinen' en 'Germanen' bijgepraat over de lage landen van toen. Deze 'Living-History-groepen' laten ons heel tastbaar zien hoe werd er gegeten, hoe er werd verbouwd, waar leefde men van, hoe werd er oorlog gevoerd, enz. Geschiedenis, kennis en educatie zijn de belangrijke sleutels van dit Hunebedcentrum, dat er trots op is in een van de

Nederlandse Cittaslow-gebieden werkzaam te zijn en ook de voor andere van betekenis wil zijn.

Odoorn en het SIVO-dansfestival

Een ontvangst door burgemeester en wethouders in het gemeentehuis in Exloo leidde voor ons dit internationale dansfestival in. Van drie tot zeven augustus maakten meer dan twintig groepen uit de gehele wereld hun opwachting in Odoorn. Het festival is nu 27 jaar oud, uitgegroeid tot het grootste folklorefestival van Nederland en één van de grootste van Europa. Enkele honderden vrijwilligers uit Odoorn en omgeving zijn in touw om het festival op de rails te krijgen. Vele van hen bieden de jonge en oudere dansers onderdak aan huis en je kunt dat vaak zien aan de speciale vlaggen aan woningen of boerderijen, waarmee de betrokkenheid met het festival wordt uitgedragen. Burgemeester Marco Out hield een boeiend welkomstbetoog, waarna iedere groep gelegenheid kreeg voor een persoonlijke kennismaking en uitwisseling van geschenken. De Haringceremonie, geleid door de voorzitter van het SIVO-festival wordt als een hoogtepunt ervaren. "*Herring, wonderfull, we eat it like this*", met de haring omhoog en het hoofd omlaag, "*taste it, marvelous*!". De Chinese delegatie was er helemaal in thuis, dat gold ook voor de Koreanen. Maar andere groepen zag je flink nadenken of ze wel of niet in die rauwe vis zouden happen! Kortom een mooie gewaarwording, waarbij je merkte dat de ontvangst door B & W door de delegaties op prijs werd gesteld. Uiteraard bezochten we dit dansfestival en genoten van optredens uit Colombia, Turkije, Vlaanderen, Zuid-Korea, Rusland en Dordrecht. De website www.sivofestival.nl geeft een compleet beeld van dit gebeuren.

Het Cuby en de Blizzards-Museum

De LP 'Groeten uit Grollo' is een van de bekendste van de Drentse pop-groep Cuby en de Blizzards. Sinds begin dit jaar heeft Grolloo een eigen Cuby en de Blizzards Museum en dit stond dan ook op ons lijstje van te bezoeken plekken. De ontvangst is in het plaatselijke café-restaurant waar je terecht kunt voor koffie met gebak, lunch of complete maaltijd. Dit was ook het huiscafé van Cuby en zijn band en ze zijn er daar trots op. Natuurlijk worden daar ook de kaartjes voor het museum verkocht. Je loopt er direct naar toe en komt terecht in de boerderij waar Harrie Muskee (Cuby) terecht kwam na het stuklopen van een van zijn eerste relaties. Rust, ruimte en muziek maken met muzikale vrienden, dat was wat hem dreef in een periode van verandering. 'Groeten uit Grollo' was daar het resultaat van. Op een boeiende manier wordt daar via beelden, muziek en interviews over verteld. Je ziet de ruimte waar muziek in werd gemaakt, de bedsteden waarin door Cuby en Herman Brood werd geslapen. En dat alles in een hele krakkemikkerige boerderij waar het flink koud kon zijn. Harrie Muskee woont al weer lang in Assen, zijn geboorteplaats en is op afstand bij het museum betrokken. De gids/vrijwilliger van die ochtend vertelde ons dat het museum sinds de opening al ver over de duizend bezoekers is. De mensen komen overal vandaan en heel veel uit het Westen van het land, maar zeker ook uit het buitenland. “*We staan daar best wel van te kijken.”*

Harry Muskee
bluesmuzikant

Premier
CTB

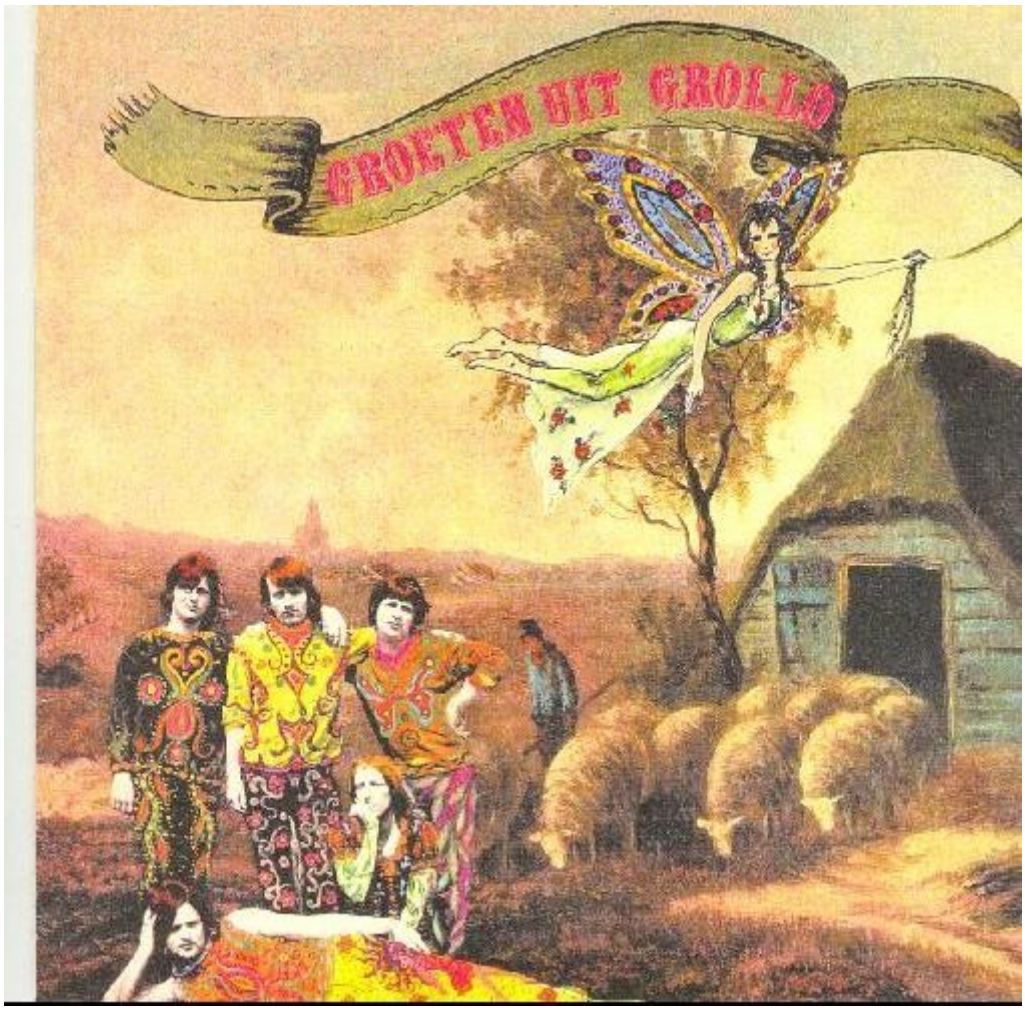

De rust, de ruimte, de gezelligheid en de dagelijkse groet

Vooral die rust en de ruimte, in combinatie met natuur en een dorpse sfeer maken dat je je thuis voelt in Borger-Odoorn. Het viel ons op dat iedereen gedag zegt en dat op elk moment van de dag. Dat maakt ook dat je er zelf attenter op wordt, iets om vast te houden dus. De mensen die wij spraken, waren ervan op de hoogte dat Borger-Odoorn een Cittaslow-gebied is. Men is trots op de internationale status en vooral op de waarde van het dorpse leven in een uniek landschap waar het nog heel stil kan zijn.

Dit is de plek
Met erfgoed van zand naar veen.
Borger-Odoorn doet wat met je.

Bronnen:

“Aangenaam Borger Odoorn”, uitgegeven door de Stichting Bestemming Borger-Odoorn

Websites:

www.borger-odoorn.nl

www.bestemmingborgerodoorn.nl

www.cubymuseumgrolloo.nl

www.hunebedcentrum.nl

www.campingexloo.nl

www.sivofestival.nl

Foto’s: Nico en Tineke van Nimwegen

Tekst: Tineke van Nimwegen-van Wieringen